

Selim Sırrı Tarcan'ın Dekroli Mektebi II İsimli Yazısının Osmanlıcadan Latin Harflerine Çevirisi

Şeymus ÖYÜN¹, Ünsal TAZEGÜL²

ÖZET

Selim Sırrı Tarcan, yazdığı kitap ve makalelerle Türk sporunun çağdaşlaşmasına büyük katkılar sağlamıştır. Selim Sırrı Tarcan, Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkesindeki insanların beden ve ruhen gelişip ve güçlenmesi için çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Yapılan bu çalışmanın amacı, Selim Sırrı Tarcan'ın Hayat dergisinde yayınlanan Dekroli Mektebi II İsimli Yazısının Osmanlıcadan Türkçeye çevirmektir. Yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan doküman analizi yöntem olarak kullanılmıştır. Selim Sırrı Tarcan yazdığı bu yazıda, köylü çocuğu ve şehirli çocuk arasındaki farklara değinmiştir. Çocuğun doğadan koparılması gerektiğini savunmaktadır. Şehir çocuğu genellikle eşyanın dış kısımlarıyla ilgilenir. Bilgiler yüzeysel ve esassızdır. Dekor ve lüks kabilindedir. Kendi kendine uğraşarak bir işin içinden çıkmaya, zorluklarla mücadele etmeye alışmamış ve beceriksizdir. Kelime itibarıyla dili zengindir. Fakat çoğunlukla söylediği kelimelerin tam manasını ve kullanma alanını bilmez. Köylü çocuğunun muhakemesi daha pratiktir. Şehirliye nispetle daha girişimcidir. Her işin içinden daha çabuk, daha kolaylıkla sıyrılabilir ve daha beceriklidir. Şehirli daha parlak ve daha anlayışlıdır. Köylü ise daha mahir ve daha kabiliyetlidir.

Anahtar Kelimeler: Selim Sırrı Tarcan, Hayat Dergisi, Dekroli Mektebi II.

ABSTRACT

Translation of Selim Sırrı Tarcan's Dekroli Mektebi II from Ottoman Turkish to Latin Letters

Selim Sırrı Tarcan made great contributions to the modernization of Turkish sports with his books and articles. Selim Sırrı Tarcan carried out various activities in the last period of the Ottoman Empire and in the first years of the Republic for the physical and spiritual development and strengthening of the people in his country. The aim of this study is to translate Selim Sırrı Tarcan's Dekroli Mektebi II, published in Hayat magazine, from Ottoman Turkish to Turkish. In this study, document analysis, which is included in the qualitative research method, was used as a method. In this article, Selim Sırrı Tarcan touched upon the differences between a country boy and a city boy. He argues that the child should not be separated from nature. The city boy is usually interested in the exterior of things. The information is superficial and baseless. Decor and luxury. He is inept and unaccustomed to dealing with difficulties and dealing with difficulties by himself. The language is rich in terms of vocabulary. But most of the time, he doesn't know the exact meaning and usage area of the words he says. The peasant boy's reasoning is more practical. It is more entrepreneurial compared to the city dweller. It can get out of any job quicker, easier and more dexterous. The city dweller is brighter and more understanding. The peasant is more skilled and more capable.

Keywords: Selim Sırrı Tarcan, Hayat Magazine, Dekroli School II.

¹ Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul/TÜRKİYE. ORCID:000-0003-4257-9519 tarihci1364@gmail.com

² Iğdır Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Iğdır/TÜRKİYE. ORCID: 0000-0001-9772-9305 unsaltazegul@gmail.com

GİRİŞ

Yapılan bu çalışmanın amacı, Türk sporunun gelişmesine büyük katkılar sağlayan Selim Sırrı Tarcan'ın Hayat dergisinde yayınlanan Dekroli Mektebi II İsimli Yazısının Osmanlıcadan Türkçeye çevirmektir.

Selim Sırrı Tarcan, Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkesindeki insanların beden ve ruhen gelişip ve güçlenmesi için çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Tarcan bu faaliyetler kapsamında birçok konferans, kitap, gazete ve dergilerde beden eğitimi ve sporla ilgili birçok yazı kaleme almıştır (Mutlu, 2019; Çapan, 1999). Selim Sırrı Tarcan, 25 Mart 1874'te Mora/Yenişehir'de, Elazığ'ın Kesrik Köyünde Yusuf Bey ve Zeynep Hanım'ın çocuğu olarak Dünyaya gözünü açmıştır (Tarcan,1946). Tarcan 93 harbinin kaybedilmesinin ardından Annesiyle birlikte İstanbul'a gitmiştir. İstanbul da Mekteb-i Sultani'ye de okurken jimnastik ile tanışmıştır (Tarcan, 1953). Mekteb-i Sultani'de okuduğu dönemde derslerinde pek başarılı olamamıştır. Sıklıkla yaramazlıklarıyla anıldığı okulunda, belki de başarılı olduğu tek ders olan jimnastikten dönem sonlarında sınıf birincisi olarak ödül almıştır (Şinoforoğlu, 2015). Selim Sırrı Tarcan'ın jimnastiğe olan yeteneği ve başarısı onun hayatının ilerleyen dönemlerinde Kara Kuvvetleri Komutanlığında Jimnastik Öğretmeni olmasına vesile olacaktır. Tarcan öğretmenlik yaptığı bu dönem içerisinde 1909 yılın da Stokholme'e Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsü'ne tahsil için gönderilir (BEO, 3521/ 264073; BEO.003511.263276001). Burada eğitimini tamamlayıp ülkesine geri döndükten sonra çağdaş beden eğitimi ve sporun gelişmesi için akademik ve saha çalışması yapar (Güven, 1996; Gülüm, 2008).

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Kesitsel Yapılan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan doküman analizi yöntem olarak kullanılmıştır.

Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Kıral, 2020). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir (Corbin & Strauss, 2008). Çalışama için Iğdır Üniversitesi etik kurulundan, etik onayı alınmıştır.

ÇEVİRİ

Hayat Dergisi, Sayı: 4 Ankara, 23 Kânûn-ı evvel, 1926 1. Cilt, Sayfa 18- Dekroli Mektebi II

Köylü çocuğu ile şehirli arasında fark-şehir çocuğunun bilgisi mi daha yüzeysel yoksa köylünün mü daha esaslıdır. Çocukların aile bağları azalmıştır, çocuk dershaneden ziyade tabiattan ders almalı, çocuk eşya ile temas etmeli, çocuklar becerikli yetişmeli, vazife ve sorumluluğa alışmalı.

Şurası muhakkaktır ki, doğal olmayan çocukların incelenmesi fikir ve his mekanizmasının bazı sırlarını keşfe vesile olmuş ve bu sayede o gün geçerli olan terbiye usullerinde ehemmiyetli bazı değişmeler yapılabilmıştır.

Daha çok zihinsel olarak geri olan çocuklarla ilgilendiğim için çocuk bahçeleriyle, ilk eğitimin birinci devresi faaliyet alanımı meydana getirdi. Bundan başka bazı izlenimlerde daha bulundum. Büyük şehirlerde yaşayan çocukların doğal oldukları hayat şartlarını inceledim. Bunların içinde gelişme devresi eksik olan veya gerileyen çocukların halleriyle özel bir şekilde ilgilendim ve bu eksikliklerin sebeplerini araştırdım.

Ticaret veya sanayi merkezi olan büyük şehirlerin, çocuklar üzerindeki etkisi hakkında kanaatim şudur; çocuk mektebe sahip olduğu bazı yüzeysel bilgilerle geliyor ve mektep onun eksikliklerini tamamlıyor.

Eğer bu bakış açısıyla ufak şehirler ve köylerde yaşayan çocuklarla, büyük ve kalabalık şehirlerde yaşan çocuklar arasında bir mukayese yapılırsa netice doğal olarak köylünün lehinedir. İtiraf etmeliyim ki şehir çocuklarının kelime ve ifadeleri itibariyle çoğunlukla daha önemli bir miktara sahip olan sermayesi vardır. Bu sayede daha çabuk dile getirme yeteneğini gösterirler. Buna karşın köylü çocuğunun muhakemesi daha pratiktir. Şehirliye nispetle daha girişimcidir. Her işin içinden daha çabuk, daha kolaylıkla sıyrılabilir ve daha beceriklidir. Şehirli daha parlak ve daha anlayışlıdır. Köylü ise daha mahir ve daha kabiliyetlidir.

Yalnız köylünün salak, mahcup, çekingen, hatta bazen kaba tavırları bir bakışta onun özelliklerini göstermez. Fakat aradan birkaç sene geçince ne oluyor? Bunu şüphesiz ki sizler de tecrübe etmişsinizdir. Bazılarını örneklerle bile zikredebiliriz. Evet, eğitimin üçüncü veya dördüncü senesinde kaba ve ahmak görüntüsüyle medeniyetsiz gibi görünen köylü çocukları, vazifede ciddiyetleri, çalışkanlıkları, sebatları sayesinde ister dil bilgisine ihtiyaç duyulan tarih ve eşya derslerinde, ister zekâyâ ve hafızaya bağlı hesap ve coğrafya derslerinde hatta

ister el işleri gibi yeteneğe bağlı olan uğraşlarda da daima büyük bir başarı gösterdiklerine şahit olduk.

Bunu neye mal edebiliriz? Bence bu gayet basittir. Olaylar bunu bana bin kere ispat etmiştir. Şöyle ki:

Şehir çocuğu genellikle eşyanın dış kısımlarıyla ilgilenir. Bilgiler yüzeysel ve esassızdır. Dekor ve lüks kabilindedir. Kendi kendine uğraşarak bir işin içinden çıkmaya, zorluklarla mücadele etmeye alışmamış ve beceriksizdir. Şüphesiz çok şey görmüştür. Hatta lüzumundan fazla, fakat hiçbir şeyi sonuna kadar görmemiştir. Pek az anlamıştır. Kelime itibariyle dili zengindir. Fakat çoğunlukla söylediği kelimelerin tam manasını ve kullanma alanını bilmez. Çok gören ve az kavrayan bu çocuklar dereceli eşyanın hakikatine karşı lakaydiye alışıarak bir şeyin özüne vakıf olmayı düşünmezler.

Müzeler, gramofonlar, sinemalar, kabileler, doğa alanı, tabiatın muazzam ve zengin manzaralarının yerini tutmazlar. Çeşitli mevsimlerde şekilden şekle, renkten renge giren tabiatın en süslü tablolarının temsiline imkân yoktur. Semanın her gün değişen yüzü, ağaçların manzarası, soğuşun ve sıcaklığın etkisi sonucunda ancak tecrübe ile his ve idrak edilir.

Muntazam süslenip ve düzenlenmiş olan parklar, geniş caddeler, şık otomobiller, askeri resmigeçitleri, saraylar, kışlalar, köşkler... Hiçbir vakit dağların, ormanların, göllerin, nehirlerin, tarla görüntülerinin yerini tutmaz. Kaftan öten bir kanarya ile tarlalarda cıvıldaşan çalı kuşlarının, ispinozların, serçelerin ruha bıraktığı tesir büsbütün başkadır. İtfaiye çalışanlarının, polislerin veya düzenli eğitim görmüş askerlerin durumları ile tarlasında toprağını belleyen harman savuran, süt sağan, odun yaran, hayvan nallayan rençperin veya çiftçinin hali mukayese edilemez.

Bir şehir emininin bütün debdebe ve heybetiyle, sayılı günlerde merasime katılması ile bir köy ağasının bayramdaki hal ve hareketleri başka şeylerdir.

Şehir çocukları çiçek buketleriyle süslü cenaze veya gelin alaylarının arabalarla, otomobillerle geçtiğini, bazen bir tramvayın adam çiğnediğini, bazen bir yankesicinin suç işlediği sırada yakalandığını bazen de iki kişinin sokak ortasında saç saça, baş başa kavga ettiğini görür. Fakat ne kimin olduğundan ne kimin evlendiğinden ne tramvay altında kalanın ne kimin dolandırıldığının ne de gırtlaklaşanların kim olduklarının farkındadır.

Şehir çocuğu sokakta gördüğü şeylerin en kötüsünü alır ve en çok da onlar küçücük akıllarında yer tutar. Çünkü iyilikten çok fenalık vardır. Sık sık gördüğü şeyler iz bırakır. İyi şeyler ise arada kaynar gider.

Yine kanaatimce şehir okullarına giden çocukların büyük çoğunluğu köylerdeki okul çocuklarına nispetle daha cahildirler. Onun için öğretmen kendilerine terbiye ve bilgi vermek hususunda daha çok zahmet çeker.

Sizlere küçük bir noktayı daha hatırlatmama müsaade ediniz. Bunun ile sizlerin vaktiyle bundan yirmi beş otuz sene evvel okula devam ettiğiniz zaman arasında çok büyük bir fark vardır. Büyük ve gelişmiş şehirler bu müddet zarfında hem genişledi hem de kalabalıklaştı. Bu büyük beldelerde şimdi artık çocuklar belki yarısından fazlası fikri, ahlaki ve bedeni olarak pek fena şartlar altında yaşıyorlar. Toplumsal alanların doğal ve üstü örtülü olmayan alametlerin ve ailelerin geçim şekilleri bir etkiye sebep olmakla beraber, aileden gelen davranışlar ve terbiyenin de mühim bir rol oynadığı unutulmamalıdır. Bu etken bütün sosyal sınıflarda vardır. Günümüzde var olan aile bağları, eskisi kadar sıkı değildir. Anne çalışmağa mecbur olduğu için gündüzleri evladından uzaklaşıyor. O sebeptendir ki zamanımızda öğretmenlerin ve okulların vazifesi bir kat daha önem kazanmış ve her ikisinin de sosyal rolleri artmıştır.

İşte benim dikkatimi çeken ilk husus budur. Bu hakikatin önemini kavradıktan sonra anladım ki çocuktaki bir durumu iyileştirmek için evvelâ ona uygun ortamı meydana getirmeye çalışmak lâzımdır. Ortamın, onun zihniyeti ve faaliyeti üzerindeki müthiş etkilerine bizzat ikna oldum ve yavaş yavaş anladım ki dersaneler büyük bir şey yerine getirmiyor. Kuşlardan, tarlalardan, çimenliklerden, evcil hayvanlardan, ekilen tohumlardan, yetiştirilen çiçeklerden oluşan bir bölge çocukta gizli olan kuvvetleri uyandırmaya yardımcı olur ve onu harekete getirmeye kâdir olan yegâne kabul görülen maddeler ve olayları kapsayan doğal bir alandır. Şu hakikati de öğrendim ki, küçük öğrencilerin büyük bir çoğunluğunda varlıklar ile işler ve olaylara karşı ilgilerinin ortaya çıkmasına vesile olacak, onları düşünmeye hesap etmeye ve yazmağa sevk edecek, bitmek tükenmek bilmeyen maden, kâinatın bizzat kendisidir. İşte insanlar yeryüzünde yaşamağa başladıkları andan itibaren kullandıkları araç bu tabiat olmuştur. Yine bugünkü insanların da sosyal vazifelerini yerine getirmek için müracaat edecekleri araç yine tabiattır. Ben de bundan ilham alarak ortak düşünce, fikir ve çeşitli konuları içeren programımı meydana getirdim ki şimdi de size ondan bahsedeceğim.

Yine bu tarz düşünceler bende şu kanaatleri meydana getirdi:

1. Bütün ilkokulları şehir dışına, kırlara doğru taşımaya çalışmalı ve bunu yapınca kadar okul içine mümkün olduğu mertebe çok canlı ve doğal şeyleri sokmalı. Mesela tarım ve hayvani şeyler getirmeli. Sık sık bitkiler, hayvanlar, madenler ve benzeri ile temasa geçmek için doğal inceleme gezintileri yapmalı ve çocukları daima bunlarla temasa getirmeli.

2. İşlenmemiş eşyanın basit sanatlarla nasıl istifadeye veya kullanmaya elverişli bir şekle sokulduğunu (marangozluk, kunduracılık, terzilik, demircilik, değirmencilik, fırıncılık, aşçılık, vb.) gösterme ve mümkün olabildiğince bu işleri uygulamalı olarak yaptırmalı.

3. Sosyal hayatın başlangıçtaki şekillerini mesela nahiye teşkilatı, memurların iş başında nasıl çalıştıklarını götürüp göstermeli, onlara anlayacakları bir dille görev ve sorumluluk kazandırılmalıdır. Aşamalı olarak büyüdüleri zaman içinde bulunmuş oldukları toplumun selameti için nasıl bir disipline ihtiyaç olduğunu öğretilmeli.

Bölgenin uygunluğu hakkında başlıca düşündüklerim de bundan ibarettir. Şimdi okullarınızın mevcut düzenine göre ne yapmak gerektiğini düşünebilirsiniz zannedirim.

Selim Sırrı

SONUÇ

Selim Sırrı Tarcan yazdığı bu yazıda, köylü çocuğu ve şehirli çocuk arasındaki farklara değinmiştir. Çocuğun doğadan koparılmaması gerektiğini savunmaktadır. Sorumluluk duygusu kazandırılmalıdır. Köylü çocuğunun muhakemesinin daha pratiktir ve Şehirliye nispetle daha girişimci olduğu vurgulanmaktadır. Şehirli daha parlak ve daha anlayışlıdır. Köylü ise daha mahir ve daha kabiliyetlidir.

KAYNAKLAR

- Corbin, J. ve Strauss, A. (2008). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks: Sage.
- Çapan M.Ş. (1999). Türk sporunda Selim Sırrı Tarcan. Ünyay Yayınları. Muğla.
- Gülüm, V. (2008). Adana İlindeki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi Öğretim Programına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adana.
- Güven, Ö. (1996). Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okulların Eğitimini Hazırlayıcı Çalışmalar, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1 (2), 70-82.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 170-189.
- Mutlu M. (2019). II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e spor ve eğitimde öncü bir isim: Selim Sırrı Tarcan. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Tarcan, S. S. (1946). Hatıralarım. Canlı Tarihler XVI, İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- Tarcan, S. S. (1953). Spor dünyasında 1953. İstanbul: TRT Radyosu.
- Şinforoğlu, O.T. (2015). Selim Sırrı Tarcan ve İsveç Jimnastiği: Beden Eğitiminde İsveç Modelinin II. Meşrutiyet Dönemi Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu. Yayınlanmış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

BEO, 3521/ 264073

BEO.003511.263276001